

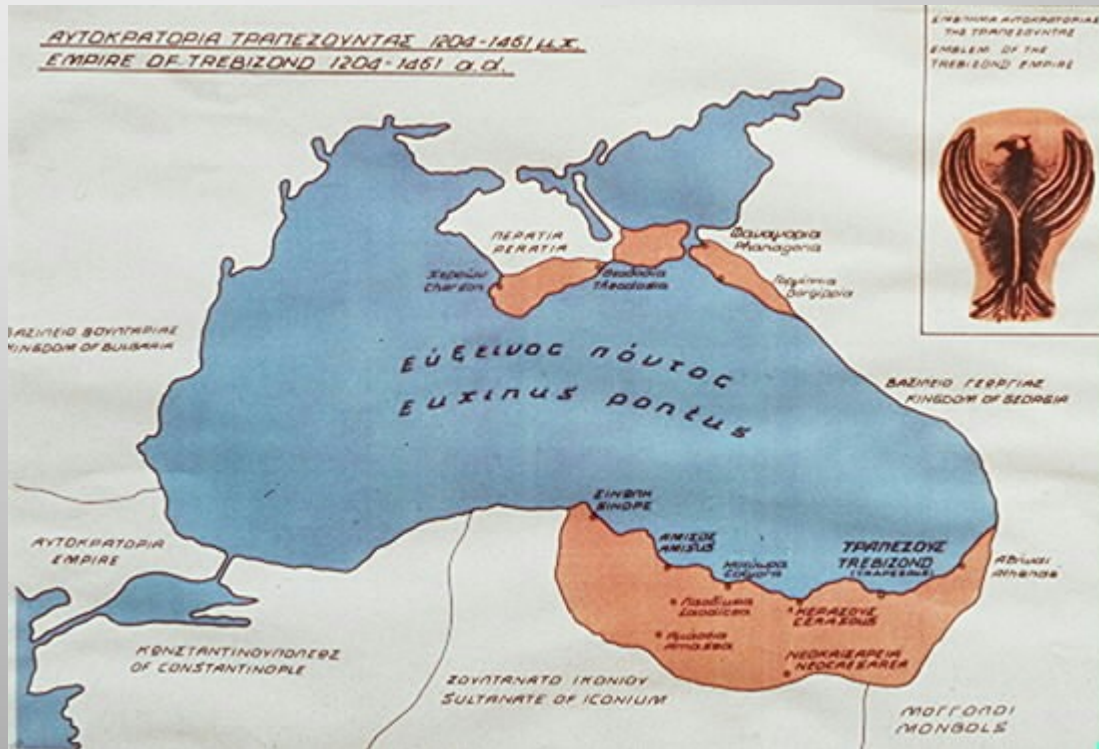
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΑΛΩΣΗ

- ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

- ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ

- ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ

Ιδρύθηκε το 1204 στις ΝΑ ακτές του Πόντου από τους **Μεγάλους Κομνηνούς**

Σ' αυτήν ενσωματώθηκαν η Σινώπη, η Παφλαγονία και η Ηράκλεια του Πόντου.

Οι Σελτζούκοι αργότερα κατακτούν τη Σινώπη → σε απομόνωση για 250 χρόνια

«Αδιάκοπα διασχίζουν τη χώρα αυτή ταξιδευτές που κατευθύνονται προς την επαρχία Κρεβν, την έρημο του Καμπτσάκ και άλλες χώρες του Βορρά. Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας είναι πιο μεγάλη και σπουδαία στα μάτια των χριστιανών μοναρχών από το βασίλειο της Γεωργίας, γιατί ο πληθυσμός της είναι μεγαλύτερος και τολμηρότερος. Ο βασιλιά της Τραπεζούντας είναι από γενιά ισχυρότερη και υπερέχει πολύ σε δύναμη από τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου. Οι στρατιώτες το, αν και λίγοι και άσχημα εξοπλισμένοι, είναι ήρωες και θυμίζουν φοβερά λιοντάρια που δεν επιτρέπουν στη λεία τους να ξεφύγει ποτέ.»

A. Bryer, Shipping in the Empire of Trebizond Mariner's Mirror, 52 (1966) 3-4.

ΔΕΣΠΟΤΑΤΟ ΗΠΕΙΡΟΥ

- Ιδρύθηκε το από το *Μιχαήλ Κομνηνό Δούκα*.
- Επί Θεόδωρου Κομνηνού (1215), γνώρισε μεγάλη ακμή → ανταγωνιστής της Νίκαιας
- Άλωση Θεσσαλονίκης, κατάλυση Λατινικού Βασιλείου της (1224) → ο Θεόδωρος στέφτηκε στη Θεσσαλονίκη αυτοκράτωρ των Ρωμαίων
- 1230: στρέφεται κατά του τσάρου των Βουλγάρων Ιωάννη Ασάν Β' → συντριπτική ήττα κοντά στον ποταμό Έβρο. Ο Θεόδωρος συλλαμβάνεται αιχμάλωτος.
- Ο Ασάν ιδρύει αυτοκρατορία που εκτείνεται ως το Δυρράχιο

- 1230: Ο Θεόδωρος στρέφεται κατά του τσάρου των Βουλγάρων Ιωάννη Ασάν Β' → συντριπτική ήττα κοντά στον ποταμό Έβρο. Ο Θεόδωρος συλλαμβάνεται αιχμάλωτος.
- Ο Ασάν ιδρύει αυτοκρατορία που εκτείνεται ως το Δυρράχιο

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΝΙΚΑΙΑΣ

Ιδρύθηκε στη Δ. Μ. Ασία με κέντρο τη Νίκαια

Ηγέτης ο **Θεόδωρος Λάσκαρης**, γύρω από τον οποίο συσπειρώθηκαν οι πιστές στο κράτος δυνάμεις των Βυζαντινών

1208: Ο Θεόδωρος στέφεται αυτοκράτωρ και βασιλιάς των Ρωμαίων

Ο διάδοχός του **Ιωάννης Βατάτζης**:

- επεξέτεινε την αυτοκρατορία
- προσπάθησε να εξυγιάνει τη διοίκηση
- ίδρυσε πολλά φιλανθρωπικά ιδρύματα
- δημιούργησε στρατιωτικά κτήματα → αποτελεσματικό σύστημα άμυνας
- έδωσε σημασία στην ανόρθωση της αγροτικής οικονομίας

Μιχαήλ Παλαιολόγος

1261: συνθήκη με τους Γενουάτες: φορολογικές και τελωνειακές απαλλαγές, λιμάνια και εμπορικές περιοχές της αυτοκρατορίας με αντάλλαγμα πολεμική βοήθεια κατά της Βενετίας (→ η Γένοβα μεγάλη δύναμη στην Ανατολή)

1261 (25 Ιουλίου):
κατάληψη της
Κωνσταντινούπολης
(από το στρατηγό Αλέξιο
Στρατηγόπουλο) → ο
Μιχαήλ Παλαιολόγος
στέφεται (για δεύτερη
φορά) αυτοκράτορας
(Μιχαήλ Η') στο ναό της
Αγίας Σοφίας.

Η νέα αυτοκρατορία είχε να αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα.

- *επιθετικότητα των Λατίνων, την οποία ο **Μιχαήλ Η' Παλαιολόγος** (1261-1282) προσπάθησε να κατευνάσει με τη εκκλησιαστική ένωση με τη Ρώμη (σύνοδος Λυών, 1274)*
- *οι δεσμοί ανάμεσα στο κέντρο και τις επαρχίες εξασθενούν συνεχώς*

Επί Ανδρόνικου Β' Παλαιολόγου (1282-1328):

•Οι Δυνατοί αυξάνουν συνεχώς τη δύναμή τους, σε βάρος των στρατιωτικών κτημάτων, άρα και της άμυνας της αυτοκρατορίας.

Επικρατούν οι ξένοι μισθοφόροι, ο μισθός των οποίων επιβαρύνει και άλλο τα οικονομικά της αυτοκρατορίας.

•Η αυτοκρατορία ταλανίζεται και από οικονομική κρίση: το νόμισμα υποτιμάται, ενώ νέοι φόροι επιβάλλονται.

Στην εξωτερική πολιτική, ο Ανδρόνικος δέχεται ανεπανόρθωτα πλήγματα:

- Οι Σέρβοι συνεχώς επεκτείνονται
  - οι Βενετοί και οι Γενούτες εντείνουν την οικονομική εξάντληση της αυτοκρατορίας,
  - η Μ. Ασία κατακτάται οριστικά από τους Τούρκους
- Ο Ιωάννης Καντακουζηνός (1347-1354)** προσπάθησε να ανορθώσει τόσο την οικονομία, όσο και το στρατό της αυτοκρατορίας, αλλά οι κοινωνικές εντάσεις και οι εμφύλιοι πόλεμοι δε βοήθησαν στην ευόδωση των σχεδίων του

« Μετά την πρώτη άλωση, στην όψιμη βυζαντινή περίοδο, και τη συρρίκνωση της αυτοκρατορίας, επήλθε, ως φυσικό επακόλουθο η παρακμή της αυτοκρατορικής ιδέας ενός οικουμενικού κράτους. Κάτω από την επίδραση αυτών των νέων πολιτικών εμπειριών ορισμένοι βυζαντινοί λόγιοι άρχισαν να ανακαλύπτουν τα στοιχεία μιας νέας συλλογικής ταυτότητας για τους ελληνόφωνους ορθόδοξους χριστιανούς που είχαν επιζήσει ως ο πυρήνας της πολυεθνικής ιδέας του Βυζαντίου. Η νέα ταυτότητα προσδιορίστηκε με βάση την ελληνική γλώσσα και την πνευματική συνάφεια που αυτοί οι όψιμοι βυζαντινοί ένιωθαν να τους συνδέει με τον κλασικό ελληνικό πολιτισμό. Αυτά τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά μπορούσαν να διακρίνουν στις συνειδήσεις των λογίων τους «Ρωμαίους» της ελληνικής Ανατολής, όχι μόνον από τους ειδωλολάτρες «βαρβάρους» που ζούσαν στο Βορρά και το Νότο της αυτοκρατορίας, αλλά και από τους χριστιανούς «βαρβάρους» της λατινικής Δύσης, όπως και από τα μη ελληνικά φυλετικά στοιχεία της βυζαντινής κοινωνίας. Έτσι τα υπολείμματα του βυζαντινού κράτους, όπως στην αυτοκρατορία της Νίκαιας και το δεσποτάτο του Μιστρά, κάποια εθνολογική ομοιογένεια και το πνεύμα της αντίστασης στις πιέσεις των αλλογενών εχθρών εννόησαν την εμφάνιση, σε λόγιους κυρίως κύκλους, των πρώτων εκδηλώσεων της νέας συλλογικής συνείδησης που θα μπορούσε να εξελιχθεί ως συνείδηση ενός νεότερου ελληνικού έθνους σε μία πορεία παράλληλη με εκείνη των εθνών της Δυτικής Ευρώπης.»